



Poradnik na temat prawa odszkodowawczego



POWIAT
POZNAŃSKI





Niniejsze opracowanie zostało wykonane przez Fundację Ochrony Praw Konsumentów S&P z siedzibą w Poznaniu w ramach realizacji zadania publicznego z zakresu edukacji prawnej w 2021 roku. Zadanie zostało sfinansowane ze środków powiatu poznańskiego w ramach dotacji z budżetu państwa.

Stan prawny opracowania aktualny na dzień 1 grudnia 2021 r.



SPIS TREŚCI:

O fundacji i autorach	str. 4
Czym jest odpowiedzialność cywilna?	str. 7
Jakie są źródła odpowiedzialności cywilnej w polskim systemie prawnym?	str. 8
Pojęcie szkody i jej rodzaje ?	str. 9
Jakie zasady w polskim prawie cywilnym dot. odpowiedzialności odszkodowawczej?	str. 10
Czym jest tzw. wina anonimowa?	str. 14
Okoliczności wyłączające winę oraz bezprawność czynu?	str. 15
W jaki sposób powstaje szkoda wynikająca z aktu normatywnego?	str. 16
Jakie przesłanki należy spełnić, aby żądać odszkodowania z tytułu niezgodności z prawem aktu normatywnego?	str. 17
Jakie przesłanki należy spełnić, aby żądać odszkodowania z tytułu wadliwego wyroku sądowego albo ostatecznej decyzji administracyjnej?	str. 18
Czym jest zadośćuczynienie?	str. 19
Jakie czynniki wpływają na wysokość zadośćuczynienia?	str. 20
Czy tylko osoba, która doznała krzywdę jest uprawniona do dochodzenia zadośćuczynienia?	str. 21
Jakie roszczenia można żądać w przypadku wystąpienia szkody na osobie?	str. 22
Jakie przesłanki należy wykazać przed sądem aby uzyskać prawo do renty?	str. 23
Czym jest miarkowanie odszkodowania ?	str. 25
W jaki sposób żądać odszkodowania w przypadku wywołania szkody przez produkt niebezpieczny?	str. 26
Kiedy przedawniają się roszczenia o naprawienie szkody?	str. 28
Jakie są przesłanki odpowiedzialności kontraktowej?	str. 29
Należyta staranność i jej znaczenie przy odpowiedzialności kontraktowej	str. 30
Jakie są uprawnienia wierzyciela w przypadku niewykonania zobowiązania umownego przez dłużnika?	str. 32
Jaki znaczenie ma kara umowna w stosunku do szkody na tle odpowiedzialności kontraktowej?	str. 33
Czy można miarkować karę umowną?	str. 34
Jakie są konsekwencje przyczynienia się poszkodowane do powstania lub zwiększenia szkody	str. 35



Fundacja Ochrony Praw Konsumentów S&P

działa na podstawie Ustawy o fundacjach z dnia 6 kwietnia 1984 r. oraz ustanowionego statutu. Fundacja została wpisana do rejestru Stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 0000669407. Siedzibą Fundacji jest miasto Poznań.

Fundację tworzą ludzie skupieni na ochronie wolności i praw obywatelskich ze szczególnym uwzględnieniem ochrony praw konsumentów w obrocie gospodarczym. Ochrona praw konsumentów odbywa się przez udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenie poradnictwa obywatelskiego w punktach zlokalizowanych na obszarze poszczególnych województw w Polsce. Porady prawne i poradnictwo obywatelskie, dotyczą nie tylko praw konsumentów, ale także innych obszarów prawa, które są udzielane przez adwokatów, radców prawnych, mediatorów i doradców obywatelskich. Zespół specjalistów Fundacji świadczy wysokiej jakości usługi oparte na wypracowanych przez długi okres standardach jakościowych, wewnętrznym systemie kontrolnym i kodeksach etycznych stworzonych dla dedykowanych zawodów takich jak adwokat czy radca prawny.

Do katalogu podstawowych wartości, którymi kierują się członkowie i współpracownicy Fundacji jest wiedza i edukacja prawna. Tym samym Fundacja tworzy think-tank zajmujący się analizowaniem przepisów prawnych, powiązanych z prawami konsumentów i działaniami mającymi na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat podstawowych praw i wolności obywatelskich. Głównymi środkami do realizacji wskazanego celu jest udział w tworzeniu materiałów edukacyjnych w postaci poradników, broszur czy też krótkich filmików edukacyjnych, a następnie ich rozpowszechnianie za pomocą środków elektronicznych. Wierzymy, że tylko edukacja i wzrost świadomości społecznej na temat obowiązujących przepisów, jest w stanie zapewnić bezpieczeństwo prawne obywateli i zniwelować przykre konsekwencje podejmowanych decyzji konsumenckich bez odpowiedniej świadomości prawnej. Ponadto w ramach prowadzonych działań, Fundacja prowadzi szkolenia i warsztaty mające na celu przekazanie praktycznej wiedzy na temat poszczególnych obszarów prawa.

adres strony internetowej: www.fundacjasp.pl | adres e-mail: biuro@fundacjasp.pl



AUTORZY:

Piotr Sieńko – adwokat, mediator. Ukończył studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Członek Okręgowej Izby Adwokackiej w Poznaniu. Absolwent kierunku politologia, na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu. Prowadzi własną kancelarię adwokacką w Poznaniu. Prezes Zarządu Fundacji Ochrony Praw Konsumentów S&P. Posiada bogate doświadczenie zawodowe w zakresie prawa cywilnego, w tym prawa nieruchomości i praw konsumenta. Prelegent na krajowych konferencjach naukowych. Na co dzień świadczy pomoc prawną na rzecz osób fizycznych oraz podmiotów prawa handlowego.

tel. +48 537 230 390 | biuro@fundacjasp.pl

Artur Pięta – prawnik. Ukończył studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Członek Okręgowej Izby Adwokackiej w Poznaniu. Absolwent studiów podyplomowych z zakresu bankowości i doradztwa finansowego prowadzonych przez Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu. Jest autorem publikacji naukowych i popularnonaukowych z dziedziny prawa finansowego. Publikował m.in. w „Ruchu Prawniczym, Ekonomicznym i Socjologicznym”, „Młodej Palestrze” oraz w „Magazynie Fachowym Instytutu Compliance”. Prelegent na krajowych konferencjach naukowych. Wiceprezes Zarządu Fundacji Ochrony Praw Konsumentów S&P. Zawodowo świadczy pomoc prawną w sprawach karnych i finansowych.

tel. +48 695 690 098 | biuro@fundacjasp.pl



Zastrzeżenie:

Biorąc pod uwagę złożoność przepisów prawa, należy wskazać, że każdy przypadek problemu prawnego należy rozpatrywać indywidualnie. Dlatego każdorazowo rekomendujemy korzystanie z usług profesjonalnego prawnika, w osobie adwokata lub radcy prawnego, którzy prowadzą kancelarię lub świadczą pomoc w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej.



Czym jest odpowiedzialność cywilna?

Odpowiedzialność cywilna to odpowiedzialność za swoje działania lub zaniechanie określonych działań do których jesteśmy zobowiązani. Inaczej mówiąc odpowiedzialność cywilna to obowiązek ponoszenia przewidzianych przez prawo cywilne negatywnych konsekwencji własnego zachowania, a w określonych przypadkach również zachowań osób trzecich. Celem odpowiedzialności cywilnej jest w tym przypadku naprawienie wyrządzonej szkody lub krzywdy innej osoby.



Jakie są źródła odpowiedzialności cywilnej w polskim systemie prawnym?

W nauce prawa oraz obowiązujących przepisach wskazuje się na dwa podstawowe źródła odpowiedzialności cywilnej:

1. wyrządzenie szkody czynem niedozwolonym,
2. niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania

Pierwszy rodzaj odpowiedzialności cywilnej jest nazywany odpowiedzialnością deliktową. Wskazaną odpowiedzialność normuje art. 415 Kodeksu Cywilnego. Zgodnie z przywołanym przepisem kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Szkodą może być czyn niedozwolony, zaniechanie lub działanie, które w konsekwencji powoduje jakiś uraz, zniszczenie lub inny problem dla drugiej strony. Przykładem może być uszkodzenie rzeczy drugiej osoby lub np. popchnięcie drugiej osoby w rezultacie którego ta doznała jakiegoś uszczerbku na zdrowiu.

Z kolei drugie źródło odpowiedzialności cywilnej nazywane jest inaczej odpowiedzialnością kontraktową. Zgodnie z art. 471 Kodeksu cywilnego dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Oznacza to, że odpowiedzialność z tego tytułu rodzi się w przypadku związania dwóch stroną umową, gdzie jedna ze stron narusza postanowienia umowne, a druga ze stron, która poniosła negatywne skutki naruszenia umowy żąda z tego tytułu odszkodowania za doznaną szkodę.



Pojęcie szkody i jej rodzaje

Szkoda jest kluczowym słowem w prawie odszkodowań. Samo pojęcie szkody nie zostało zdefiniowane przez polskiego ustawodawcę. Najprościej rzecz ujmując szkoda to uszczerbek jakiego doznaje się w sferze swojego majątku albo osobowości na skutek zdarzeń naruszających jego autonomię, tj. możliwość decydowania o sobie i o sferze własnych interesów. Występowanie szkody stanowi przesłankę odpowiedzialności odszkodowawczej zarówno w ujęciu odpowiedzialności kontraktowej jak i deliktowej. Obowiązkiem osoby odpowiedzialnej za szkodę jest naprawienie całej szkody.

W obiegu prawnym występują poniższe rodzaje szkód:

- szkoda niemajątkowa,
- szkoda majątkowa.

Odnośnie pierwszego rodzaju szkody to skutki odzwierciedlają się w sferze osobowości. Skutki te nazywane są inaczej krzywdą. Formą rekompensaty pieniężnej z tytułu szkody niemajątkowej jest zadośćuczynienie. Ze względu na niemożność wyrównania takiej szkody za pomocą świadczenia pieniężnego, zadośćuczynienie ma na celu jedynie złagodzenie ujemnych przeżyć związanych z cierpieniami fizycznymi i psychicznymi osoby pokrzywdzonej.

Drugi rodzaj szkody odzwierciedla się w sferze majątku danej osoby. Z tego tytułu rozróżnia się, że szkoda może mieć charakter rzeczywistych strat (damnum emergens) oraz (lucrum cessans) - utracone korzyści.

Szkoda majątkowa w postaci straty (damnum emergens) polega w szczególności na istnieniu uszczerbku w majątku skutkującym zmniejszeniu majątku oraz na powstaniu nowych lub zwiększeniu się istniejących zobowiązań (pasywów). W przypadku oceny i ustalenia wielkości szkody sąd porównuje majątek sprzed zdarzenia oraz majątek po zdarzeniu (gdyby szkoda nie wystąpiła), biorąc pod uwagę całość sytuacji ekonomicznej poszkodowanego, która przejawia się w obciążeniu stanu czynnego majątku.

Z kolei szkoda majątkowa w postaci utraconych korzyści polega w szczególności na powstaniu dużego prawdopodobieństwa graniczącego z pewnością, że taka korzyść miałaby miejsce, gdyby nie powstała szkoda. Najprościej mówiąc, są to korzyści, które dana osoba mogłaby osiągnąć, gdyby szkoda nie nastąpiła.

W przypadku poniesienia jakichkolwiek strat z tytułu doznanej szkody majątkowej, uprawnionej osobie przysługuje zapłata odszkodowania.



Jakie zasady w polskim prawie cywilnym dot. odpowiedzialności odszkodowawczej?

• **zasada winy** - oznacza, że szkodę powinien naprawić ten, kto ją wyrządził w sposób zawiniony, tzn. zarzucamy danemu podmiotowi naganne zachowanie, jeżeli umyślnie lub w wyniku niedbalstwa naruszył zasady porządku prawnego, fundament odpowiedzialności, dla tych przykładów odpowiedzialności, które określane są jako odpowiedzialność sprawcza; odpowiedzialność sprawcza odnosi się do tych przypadków, w których przepisy prawa wiążą jej powstanie z działaniem lub zaniechaniem człowieka prowadzącym do powstania szkody, zasada winy zakłada ujemną ocenę moralną takiego zachowania się. Do szczególnej odpowiedzialności na zasadzie winy zalicza się:

- winę w nadzorze - kto z mocy ustawy lub umowy jest zobowiązany do nadzoru nad osobą, której z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego winy poczytać nie można, ten obowiązany jest do naprawienia szkody wyrządzonej przez tę osobę, chyba że uczynił zadość obowiązkowi nadzoru albo że szkoda byłaby powstała także przy starannym wykonywaniu nadzoru. Przepis ten stosuje się również do osób wykonywujących bez obowiązku ustawowego ani umownego stałą pieczę nad osobą, której z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego winy poczytać nie można (art. 427 Kodeksu Cywilnego),

- winę w wyborze - kto powierza wykonanie czynności drugiemu, ten jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną przez sprawcę przy wykonywaniu powierzonej mu czynności, chyba że nie ponosi winy w wyborze albo że wykonanie czynności powierzył osobie, przedsiębiorstwu lub zakładowi, które w zakresie swej działalności zawodowej trudnią się wykonywaniem takich czynności (art. 429 Kodeksu Cywilnego).



• **zasada ryzyka** - opiera się na założeniu, że ten kto eksploatuje pewne niebezpieczne dla otoczenia urządzenia lub posługuje się dla realizacji swoich interesów podległymi mu osobami, powinien ponosić odpowiedzialność za szkody, chociażby sam winy nie ponosił; bezwzględna odpowiedzialność z tytułu ewentualnej szkody. Do szczególnej odpowiedzialności na zasadzie ryzyka zalicza się:

- odpowiedzialność zwrzchnika posługującego się podwładnymi - kto na własny rachunek powierza wykonanie czynności osobie, która przy wykonywaniu tej czynności podlega jego kierownictwu i ma obowiązek stosować się do jego wskazówek, ten jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną z winy tej osoby przy wykonywaniu powierzonej jej czynności (art. 430 Kodeksu Cywilnego)

- odpowiedzialność zajmującego pomieszczenie za szkodę spowodowaną wyrzuceniem, wylaniem, wypadnięciem lub spadnięciem jakiegokolwiek przedmiotu z pomieszczenia - za szkodę wyrządzoną wyrzuceniem, wylaniem lub spadnięciem jakiegokolwiek przedmiotu z pomieszczenia jest odpowiedzialny ten, kto pomieszczenie zajmuje, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą zajmujący pomieszczenie nie ponosi odpowiedzialności i której działaniu nie mógł zapobiec (art. 433 Kodeksu Cywilnego)

- odpowiedzialność osób prowadzących na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody - prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio do przedsiębiorstw lub zakładów wytwarzających środki wybuchowe albo posługujących się takimi środkami.

- odpowiedzialność samoistnego posiadacza środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody - odpowiedzialność ponosi również samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody. Jednakże gdy posiadacz samoistny oddał środek komunikacji w posiadanie zależne, odpowiedzialność ponosi posiadacz zależny. W razie zderzenia się mechanicznych środków komunikacji poruszanych za pomocą sił przyrody wymienione osoby mogą wzajemnie żądać naprawienia poniesionych szkód tylko na zasadach ogólnych. Również tylko na zasadach ogólnych osoby te są odpowiedzialne za szkody wyrządzone tym, których przewożą z grzeczności (art. 436 Kodeksu Cywilnego).



- **zasada słuszości** - polega na przypisywaniu odpowiedzialności odszkodowawczej danemu podmiotowi ze względu na szczególnie silne motywy etyczne w zasadach współżycia społecznego. O tym kiedy słuszne jest przerzucanie ciężaru naprawienia szkody z osoby poszkodowanej na inną osobę decyduje sam ustawodawca, ściśle określając w przepisie prawa przesłanki odpowiedzialności.

- odpowiedzialność w braku zobowiązanych do nadzoru - gdy sprawca z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego nie jest odpowiedzialny za szkodę, a brak jest osób zobowiązanych do nadzoru albo gdy nie można od nich uzyskać naprawienia szkody, poszkodowany może żądać całkowitego lub częściowego naprawienia szkody od samego sprawcy, jeżeli z okoliczności, a zwłaszcza z porównania stanu majątkowego poszkodowanego i sprawcy, wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego (art. 428 Kodeksu Cywilnego)

- odpowiedzialność Skarbu Państwa za zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej przy którym doszło do wyrządzenia szkody na osobie - Za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Jeżeli wykonywanie zadań z zakresu władzy publicznej zlecono, na podstawie porozumienia, jednostce samorządu terytorialnego albo innej osobie prawnej, solidarną odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę ponosi ich wykonawca oraz zlecająca je jednostka samorządu terytorialnego albo Skarb Państwa.



- **zasada gwarancyjno-repartycyjna** - odnosimy to do sytuacji, gdy ktoś, w drodze umowy ubezpieczenia, zobowiązuje się wobec kontrahenta do naprawienia szkody powstałej na skutek zdarzeń określonych w umowie; stosunek ubezpieczenia powstaje nie tylko na skutek umowy, lecz niekiedy również z mocy samego prawa (ubezpieczenie obowiązkowe).
- **zasada bezprawności** - dla ponoszenia odpowiedzialności nie jest konieczne ustalenie winy sprawcy, wystarczy samo stwierdzenie, że zachowanie, które spowodowało szkodę było bezprawne, np. odpowiedzialność odszkodowawcza z tytułu naruszenia dóbr osobistych, odpowiedzialność Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego na gruncie k.c.



Czym jest tzw. wina anonimowa?

Zasadą w polskim prawie jest odpowiedzialność za czyn własny i to na podstawie wspomnianej już zasady winy. Wyrządzenie szkody musi nastąpić przez zachowanie się człowieka, tj. stan lub zmianę układu jego ciała, a nie przez samo przeżycie psychiczne z zachowaniami zewnętrznymi. W reżimie odpowiedzialności na zasadzie winy podstawą dochodzenia roszczeń jest możliwość postawienia danej osobie zarzutu. Z kolei głównym założeniem winy anonimowej jest możliwość pociągnięcia określonego podmiotu do odpowiedzialności cywilnoprawnej bez konieczności wykazania zawinienia przez konkretną osobę. Inaczej mówiąc wina anonimowa stwarza możliwość przypisania winy osobie prawnej (np. firmie przemysłowej, instytucji pożyczkowej itp.) jeżeli szkoda została wyrządzona przez niezidentyfikowaną osobę fizyczną działającą w strukturze korporacyjnej takiej firmy (osoby prawnej).

Koncepcja winy anonimowej ma bardzo istotne znaczenie w obrocie gospodarczym, sprawia bowiem, że nie ma przeszkód w realizacji roszczeń odszkodowawczych, gdy utrudnione - a nawet niemożliwe - jest wskazanie konkretnej osoby, która mogła się dopuścić zachowania powodującego szkodę, wystarczy ustalenie winy jednostki organizacyjnej. Wina anonimowa ma również zastosowanie w przypadku odpowiedzialności osoby prawnej za szkody wyrządzone z winy jej organu np. zarządu spółki lub rady nadzorczej.

Poszkodowany nie musi udowadniać, która konkretnie osoba działała w sposób zawiniony, wystarczające jest udowodnienie, że zachowanie jednej z osób wchodzących w skład struktury organizacyjnej nosiło znamiona winy.

Przykładowo można wskazać na orzeczenie Sądu Najwyższego w sprawie o sygnaturze II Cr 2/65 w którym sąd uznał, że powstanie szkody wyrządzonej przez lekarza przy wykonywaniu powierzonej mu czynności generuje odpowiedzialność cywilnoprawną szpitala (a zatem Skarbu Państwa), w którym lekarz jest zatrudniony.



Okoliczności wyłączające winę oraz bezprawność czynu.

Do okoliczności wyłączających winę zaliczamy:

- wiek - zgodnie z art. 426 Kodeksu cywilnego - małoletni, który nie ukończył lat 13 nie ponosi odpowiedzialności za wyrządzoną szkodę, wyłącza to jego odpowiedzialność na zasadzie winy, lecz nie wyłącza odpowiedzialności opartej na zasadzie ryzyka lub słuszności,
- niepoczytalność - zgodnie z art. 425 Kodeksu cywilnego - osoba, która z jakichkolwiek powodów znajduje się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji lub wyrażenie woli nie jest odpowiedzialna za szkodę wyrządzoną w tym stanie (chyba, że wyniknęło to z użycia napojów odurzających albo innych podobnych środków),

Do okoliczności wyłączające bezprawność czynu zaliczamy:

- obrona konieczna (art. 423 Kodeksu cywilnego) - odparcie bezpośredniego i bezprawnego zamachu na jakiegokolwiek dobro własne lub innej osoby,
- stan wyższej konieczności (art. 424 Kodeksu cywilnego) - w sytuacji, w której występuje bezpośrednie zagrożenie dla jakiegoś dobra, a źródłem tego zagrożenia jest rzecz lub zwierzę, to ten kto zniszczył lub uszkodził tę rzecz lub zabił lub zranił cudze zwierzę nie ponosi odpowiedzialności za wynikłą stąd szkodę, dodatkowa przesłanka: dobro ratowane jest oczywiście ważniejsze aniżeli dobro naruszone,
- dozwolona samopomoc (art. 432 k.c., art. 343 k.c.),
- zgoda poszkodowanego - może uchylić bezprawność, ale tylko w takim zakresie, w jakim poszkodowany może dysponować własnymi dobrami.



W jaki sposób powstaje szkoda wynikająca z aktu normatywnego?

Art. 417 (1) Kodeksu cywilnego normuje odpowiedzialność deliktową za niektóre rodzaje niedowładu władczego, tzw. bezprawia normatywnego (niezgodność z prawem). Do głównego zakresu niedowładu władczego zaliczamy:

- wydanie aktu normatywnego,
- zaniechanie wydania aktu normatywnego,
- wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji,
- niewydanie orzeczenia lub decyzji,

Niezgodność z prawem oznacza niezgodność z aktem prawnym hierarchicznie wyższym, zgodnie z przyjętym konstytucyjnie katalogiem źródeł prawa obowiązującego.

Niezgodność powinna być stwierdzona we właściwym postępowaniu przed TK w zakresie kontroli zgodności ustaw, umów międzynarodowych i przepisów prawa wydawanych przez centralne organy państwowe, natomiast niezgodność aktów prawa miejscowego powinna być stwierdzona przez Naczelny Sąd Administracyjny i sąd administracyjny.



Jakie przesłanki należy spełnić, aby żądać odszkodowania z tytułu niezgodności z prawem aktu normatywnego?

Aby skutecznie wystąpić do sądu z pozwem o odszkodowanie z tytułu niezgodności z prawem aktu normatywnego należy spełnić następujące przesłanki:

- do dochodzenia odszkodowania od Skarbu Państwa na podstawie art. 417 (1) Kodeks Cywilnego potrzebny jest Prejudykat, stwierdzający, że konkretne działanie lub zaniechanie było niezgodne z prawem. Orzeczenie to ma stwierdzać niezgodność z prawem działania lub zaniechania w zakresie wskazanych w przepisie przejawów wykonywania władzy publicznej,
- musi powstać szkoda - poszkodowany musi znajdować się w kręgu podmiotów, których interesy zostały naruszone przez sam fakt obowiązywania uregulowania niezgodnego z prawem (szkoda nie może mieć charakteru potencjalnego),
- musi nastąpić adekwatny związek przyczynowy między powstałą szkodą, a działaniem lub zaniechaniem organu państwowego, które było niezgodne z prawem.



Jakie przesłanki należy spełnić, aby żądać odszkodowania z tytułu wadliwego wyroku sądowego albo ostatecznej decyzji administracyjnej?

Aby skutecznie wystąpić do sądu z pozwem o odszkodowanie z tytułu wadliwego wyroku sądowego albo ostatecznej decyzji administracyjnej należy spełnić następujące przesłanki:

- niezgodność z prawem - chodzi o oczywiste błędy sądu, spowodowane rażącym naruszeniem wykładni lub stosowania prawa. Ponadto niezgodność z prawem musi dotyczyć nie samego orzeczenia, ale jego wydania.
- co do zasady dopuszczalne jest dochodzenie odszkodowania od prawomocnego orzeczenia i ostatecznej decyzji - orzeczenia i decyzje nieprawomocne nie mają bowiem trwałego charakteru i możliwość uznania ich za sprzeczne z prawem podważałyby sens instancyjności i środków odwoławczych, niemniej wskutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego doszło do zmiany przepisów i obecnie możliwe jest dochodzenie odszkodowania w razie wyrządzenia szkody przez wydanie orzeczenia niekończącego postępowanie.
- do dochodzenia odszkodowania od Skarbu Państwa na podstawie art. 417(1) k.c. potrzebny jest prejudykat stwierdzający, że konkretne działanie lub zaniechanie było niezgodne z prawem. Orzeczenie to ma stwierdzać niezgodność z prawem działania lub zaniechania w zakresie wskazanych w przepisie przejawów wykonywania władzy publicznej. Uzyskanie prejudykatu jest możliwe w toku:
 - skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem,
 - skargi kasacyjnej,
 - wznowienia postępowania,
 - postępowania o unieważnienie przez SN orzeczenia sądu,
 - postępowanie o stwierdzenie nieważności decyzji,
 - postępowanie o stwierdzenie wydania decyzji z naruszeniem prawa,
 - orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości lub Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
 - powstanie szkody wyrządzonej wydaniem indywidualnego rozstrzygnięcia niezgodnego z prawem,
 - adekwatny związek przyczynowy między powstaniem szkody a indywidualnym rozstrzygnięciem sądu lub organu administracji państwowej, które było niezgodne z prawem.



Czym jest zadośćuczynienie?

Zadośćuczynienie to świadczenie pieniężne, którego wypłata ma na celu złagodzenie doznanych cierpień psychicznych lub fizycznych. Zadaniem zadośćuczynienia jest wyrównanie szkody w postaci skutków doznanej krzywdy. Zadośćuczynienie, w przeciwieństwie do odszkodowania, stanowi rekompensatę szkody niemajątkowej.



Jakie czynniki wpływają na wysokość zadośćuczynienia?

Zadośćuczynienie powinno być ujmowane jako całość i obejmować wszelką krzywdę, jaka została wyrządzona poszkodowanemu, co jest konsekwencją obowiązywania w polskim systemie prawnym zasady jednolitości i niepodzielności szkody niemajątkowej. Suma przyznana jako zadośćuczynienie ma charakter jednorazowy. Kwota przyznana tytułem zadośćuczynienia powinna uwzględniać nie tylko szkodę istniejącą w dacie orzekania, lecz również i tę, której poszkodowany już doznał i będzie odczuwać w przyszłości, tj. krzywdę, którą można przewidzieć z dużym prawdopodobieństwem już w dniu orzekania.

Przyznanie zadośćuczynienia ma charakter fakultatywny, ale odmowa jego przyznania nie może być dowolna.

Czynniki wpływające na wysokość zadośćuczynienia:

- suma przyznana w ramach zadośćuczynienia musi być „odpowiednia”,
- sam procentowy uszczerbek na zdrowiu nie jest wyłącznym wyznacznikiem rozmiaru doznanej krzywdy, musi być oceniany wraz z innymi okolicznościami każdej sprawy,
- należy brać pod uwagę zarówno czynniki obiektywne (długotrwałość cierpień, okres hospitalizacji, rehabilitacji), jak i indywidualne, istniejące po stronie konkretnego poszkodowanego, np. stan zdrowia przed zdarzeniem, wpływ zdarzenia na dalsze leczenie, plany życiowe,
- długotrwałość następstw, zwłaszcza, czy mają one charakter trwały, nieodwracalny, wielkość doznanej przez poszkodowanego krzywdy,
- trwałość skutków czynu zabronionego, np. kalectwo, oszpecenie,
- prognozy na przyszłość,
- wiek poszkodowanego,
- niemożność kontynuowania różnego rodzaju aktywności życiowej bądź konieczność ich zawieszenia,
- niemożność posiadania dzieci,
- niemożność zawarcia związku małżeńskiego,
- ograniczenie aktywności artystycznej,
- rodzaj i stopień winy sprawcy,
- stopa życiowa poszkodowanego,
- zły stan majątkowy podmiotu zobowiązanego,
- oparcie się na obiektywnych kryteriach oceny rozmiaru krzywdy
- rola spraw podobnych,
- stopa życiowa poszkodowanego (kraju, w którym mieszka poszkodowany).



Czy tylko osoba, która doznała krzywdę jest uprawniona do dochodzenia zadośćuczynienia?

Przez wiele lat uznawano, że roszczenie o zadośćuczynienie przysługuje wyłącznie osobie przeciwko której skierowane było zdarzenie określone jako czyn niedozwolony (osoba poszkodowana bezpośrednio).

Obecnie nie można wykluczyć roszczeń osób, które nie mają statusu bezpośrednio poszkodowanego, ale które były np. świadkami zdarzenia wywołującego szkodę innej osobie, a nawet wskutek dowiedzenia się o okolicznościach czynu zabronionego doznały wstrząsu psychicznego.

Art. 448 k.c., umożliwia przyznanie zadośćuczynienia za krzywdę osobom najbliższym dla poszkodowanego, który na skutek czynu niedozwolonego doznał ciężkiego i trwałego uszczerbku na zdrowiu.



Jakie roszczenia można żądać w przypadku wystąpienia szkody na osobie?

● **odszkodowanie** - naprawienie szkody obejmuje wszystkie wyniki z uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia koszty:

- koszty uszkodzenia lub zniszczenia mienia,
- koszty związane z pobytem poszkodowanego w szpitalu, koszty wizyt u specjalisty, koszty lekarstw, specjalnego odżywiania, dodatkowej opieki pielęgniarstwa czy rehabilitacyjnej,
- koszty nabycia odpowiednich urządzeń, aparatów, sprzętu rehabilitacyjnego, wózka inwalidzkiego,
- inne koszty- koszty przejazdu osób bliskich odwiedzających poszkodowanego, koszty dowozu poszkodowanego na wizyty lekarskie czy rehabilitacyjne,
- koszty remontu mieszkania w zw. z koniecznością przystosowania go do potrzeb osoby niepełnosprawnej na skutek doznania szkody na osobie,
- koszty remontu, a nawet nabycia pojazdu na potrzeby osoby niepełnosprawnej,
- koszty pobytu w sanatorium,
- koszty przygotowania do innego zawodu, jeżeli poszkodowany stał się inwalidą,

Na żądanie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą również sumę potrzebną do pokrycia kosztów przygotowania do innego zawodu.

● **zadośćuczynienie** - jest świadczeniem odrębnym, samodzielny, posiada osobną podstawę prawną za doznane cierpienia psychiczne.

● **renta** - prawo do renty powstaje, jeśli następstwa, których doznał poszkodowany mają charakter trwały, niekoniecznie odwracalny. prawo do renty przysługuje poszkodowanemu bez względu na to, czy istnieją inne osoby zobowiązane do zaspokajania jego potrzeb bądź dobrowolnie dostarczające mu środków utrzymania.



Jakie przesłanki należy wykazać przed sądem aby uzyskać prawo do renty?

Przesłanki, które należy wykazać przed sądem, aby uzyskać prawo do renty są następujące:

- **poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej:**

- uprawniony jest zarówno pracownik w rozumieniu k.p., jak i osoba świadcząca pracę na innych podstawach - w ramach twórczości literackiej lub artystycznej bądź w zw. z prowadzeniem przedsiębiorstwa,

- podstawą obliczenia wysokości renty jest suma tych świadczeń,

- w razie całkowitej lub częściowej utraty zdolności do pracy zarobkowej uwzględnia się różnicę zarobków, jakie by otrzymywał poszkodowany, gdyby nie doznał szkody na osobie,

- sąd odszkodowawczy nie jest związany orzeczeniem ZUS o procencie uszkodzenia ciała czy procencie utraty niezdolności do pracy, nie jest też konieczne posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności - sąd samodzielnie powinien ocenić faktyczny stopień utraty zdolności do pracy zarobkowej,

- jeżeli w dniu doznania szkody na osobie poszkodowany jeszcze nie pracował, jego możliwości zarobkowe należy oceniać od dnia, w którym mógłby podjąć pracę,

- w przypadku osoby bezrobotnej co do zasady nie można uznać jej prawa do renty, chyba, że np. poszkodowanym jest co prawda osoba nie wykonująca pracy zarobkowej, lecz prowadząca dom i wychowująca małoletnie dzieci.



- **zwiększyły się potrzeby poszkodowanego:**

- uprawniony do renty z tego tytułu jest każdy poszkodowany, a więc również ten, który nie utracił zdolności do pracy zarobkowej
- świadczenie ma na celu pokrycie stałych, powtarzających się wydatków, których ponoszenie jest związane z leczeniem poszkodowanego, specjalnym odżywianiem, koniecznością dojazdu do specjalistów, etc.
- renta stanowi „przedłużenie” świadczenia, którego celem jest rekompensata kosztów wynikłych z doznania szkody na osobie,
- renta jest uzasadniona nawet wówczas, gdy zwiększone potrzeby nie są zaspokajane (w ogóle lub częściowo) - renta przysługuje bowiem poszkodowanemu za samo zwiększenie się jego potrzeb,
- poszkodowany nie ma obowiązku ścisłego udowodnienia wysokości szkody, ponieważ chodzi o kompensację szkody przyszłej,

- **zmniejszyły się widoki na przyszłość - utracenie perspektyw:**

kompensacja szkody przyszłej,

- zmniejszenie widoków powodzenia na przyszłość musi wyrażać się uszczerbkiem majątkowym, związanym z utratą korzyści, jakie poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby nie wyrządzono mu szkody na osobie,
- utrata możliwości wykonywania zawodu, ukończenia studiów, konieczność rezygnacji z pewnych planów osobistych lub rodzinnych.



Czym jest miarkowanie odszkodowania ?

Zgodnie z art. 440 Kodeksu Cywilnego w stosunkach między osobami fizycznymi zakres obowiązku naprawienia szkody może być stosownie do okoliczności ograniczony, jeżeli ze względu na stan majątkowy poszkodowanego lub osoby odpowiedzialnej za szkodę wymagają takiego ograniczenia zasady współżycia społecznego.

Powyższy przepis dopuszcza odstępstwo od zasady pełnego odszkodowania. Należy go wyklądać ściśle i stosować tylko w takich sytuacjach, w których znajdowałoby to usprawiedliwienie w zasadach współżycia społecznego, przy uwzględnieniu okoliczności danej sprawy.

Należy jednak pamiętać, że samo wystąpienie dysproporcji nie jest decydujące, muszą wystąpić dodatkowe okoliczności (znajdujące podstawę w zasadach współżycia społecznego), które przemawiają za ograniczeniem zakresu odszkodowania, m.in. związane z sytuacją osobistą osoby odpowiedzialnej, oceną konsekwencji dla tej osoby wypłaty pełnego odszkodowania.

Miarkowanie odszkodowania może polegać jedynie na ograniczeniu jego wysokości, a nie na całkowitym jego wyłączeniu albo na zmniejszeniu obowiązku zapłaty odsetek oraz na odroczeniu terminu świadczenia czy też jego rozłożenia na raty.



W jaki sposób żądać odszkodowania w przypadku wywołania szkody przez produkt niebezpieczny?

Regulację dotyczącą produktu niebezpiecznego możemy znaleźć w art. 449 (1) Kodeksu cywilnego. Zgodnie z przywołanym przepisem ten kto wytwarza w zakresie swojej działalności gospodarczej (producent) produkt niebezpieczny, odpowiada za szkodę wyrządzoną komukolwiek przez ten produkt.

Z kolei przez produkt rozumie się rzecz ruchomą, choćby została ona połączona z inną rzeczą. Za produkt uważa się także zwierzęta i energię elektryczną.

Niebezpieczny jest produkt niezapewniający bezpieczeństwa, jakiego można oczekiwać, uwzględniając normalne użycie produktu. O tym, czy produkt jest bezpieczny, decydują okoliczności z chwili wprowadzenia go do obrotu, a zwłaszcza sposób zaprezentowania go na rynku oraz podane konsumentowi informacje o właściwościach produktu. Produkt nie może być uznany za nie zapewniający bezpieczeństwa tylko dlatego, że później wprowadzono do obrotu podobny produkt ulepszony.



Odpowiedzialność za szkodę wywołaną przez produkt niebezpieczny obejmuje:

- **majątkowe szkody na osobie:**

- poszkodowanym może być tylko osoba fizyczna,
- dodatkowa kwalifikacja osób fizycznych jako konsumentów lub przedsiębiorców pozostaje bez znaczenia dla odpowiedzialności za szkodę wywołaną przez produkt niebezpieczny,

- **szkodę na mieniu:**

- poszkodowanym (wyłącznie os. fiz.) jest ten, kto doznał szkód w postaci zniszczenia lub,
- uszkodzenia rzeczy przeznaczonych zwykle do osobistego użytku i w taki przede wszystkim sposób korzystał z tej rzeczy,
- nie obejmuje uszkodzenia samego produktu oraz korzyści jakie poszkodowany mógł osiągnąć w zw. z jego używaniem,
- nie przysługuje, jeżeli szkoda nie przekracza równowartości 500 EUR

Producent może zwolnić się z odpowiedzialności w następujących przypadkach:

- wykazanie, że producent nie wprowadził produktu do obrotu lub wprowadzenie nastąpiło poza zakresem jego działalności
- wykazanie, że właściwości niebezpieczne ujawniły się dopiero po wprowadzeniu produktu na rynek (chyba, że tkwiły one w produkcji),
- wykazanie, że nie można było przewidzieć niebezpiecznych właściwości, uwzględniając stan nauki i techniki w chwili wprowadzenia produktu do obrotu albo gdy właściwości te wynikały z przepisów prawa.



Kiedy przedawniają się roszczenia o naprawienie szkody?

Zgodnie z Art. 4421. § 1. Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

W razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Przedawnienie roszczeń osoby małoletniej o naprawienie szkody na osobie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat dwóch od uzyskania przez nią pełnoletności.



Jakie są przesłanki odpowiedzialności kontraktowej?

Aby sąd mógł stwierdzić, iż dana osoba ponosi odpowiedzialność kontraktową należy wykazać następujące przesłanki:

- fakt istnienia zobowiązania (zawarcia umowy)
- niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania
- Niewykonanie zobowiązania to świadczenie, które w ogóle nie zostaje spełnione
- Nienależyte wykonanie zobowiązania - świadczenie zostało spełnione, lecz interes wierzyciela nie został zaspokojony w sposób wynikający z treści zobowiązania
- wystąpienie szkody
- przyjmuje się, że w przypadku odpowiedzialności kontraktowej nie można dochodzić odszkodowania za szkodę niemajątkową,
- szkoda majątkowa może wystąpić w postaci strat lub utraconych korzyści,
- wystąpienie związku przyczynowego pomiędzy niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania a szkodą.

Ciężar dowodu istnienia związku przyczynowego między szkodą a zdarzeniem spoczywa zgodnie z ogólną zasadą (art. 6 k.c.) na poszkodowanym.



Należyta staranność i jej znaczenie przy odpowiedzialności kontraktowej

Zgodnie z art. 355 § 1 i § 2 Kodeksu Cywilnego Dłużnik obowiązany jest do staranności ogólnie wymaganej w stosunkach danego rodzaju (należyta staranność). Należyta staranność dłużnika w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej określa się przy uwzględnieniu zawodowego charakteru tej działalności.

Inaczej mówiąc należyta staranność stanowi kryterium obiektywne - musi uwzględniać rodzaj stosunków zobowiązaniowych oraz występujące w nich wymagania co do stopnia staranności dłużnika.

Niedochowanie należytej staranności przy wykonywaniu zobowiązania oznacza możliwość postawienia dłużnikowi zarzutu:

- **winy umyślnej** - dłużnik chce naruszyć obowiązki jakie na nim ciąży (zamiar bezpośredni), albo przewidując możliwość ich naruszenia godzi się na to (zamiar ewentualny),
- **wina nieumyślna** - dłużnik przewiduje, że wskutek jego zachowania może powstać szkoda, ale lekkomyślnie uważa, że tego uniknie (lekkomyślność) albo dłużnik nie zwraca uwagi na okoliczności, z których wynika szkoda, ale zachowując należyta staranność powinien był to uczynić, a gdyby tak postąpił uniknąłby szkody (niebaldstwo),



Zastosowanie wzorca należytej staranności polega na dokonaniu wyboru modelu, ustalającego optymalny w danych warunkach sposób postępowania, odpowiednio skonkretyzowanego i aprobowanego społecznie, a następnie porównaniu wzorca zachowania się dłużnika z takim modelem postępowania.

O tym, czy w konkretnych okolicznościach można danej osobie postawić zarzut braku należytej staranności decyduje nie tylko niezgodność jego postępowania z modelem, lecz także uwarunkowana doświadczeniem życiowym możliwość i powinność przewidywania odpowiednich następstw zachowania.

Przy ustalaniu wzorca należytego zachowania dłużnika należy uwzględnić pewne pozaprawne reguły postępowania w oznaczony sposób w określonej sytuacji, utrwalone i powszechnie akceptowane w danej branży, do której przynależą obie strony stosunku zobowiązaniowego,

Należyta staranność dłużnika w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej określa się przy uwzględnieniu zawodowego charakteru tej działalności. Różnica polega na tym, że mierniki staranności zawodowej są niejako automatycznie uwzględniane w ramach stosunku prawnego związanego z wykonywaniem działalności gospodarczej.

W istotę działalności gospodarczej wkomponowane jest wymaganie posiadania niezbędnej wiedzy fachowej, obejmującej nie tylko czysto formalne kwalifikacje, lecz także doświadczenie wynikające z praktyki zawodowej oraz ustalone zwyczajowo standardy wymagań.



Jakie są uprawnienia wierzyciela w przypadku niewykonania zobowiązania umownego przez dłużnika?

W przypadku kiedy umowa jest możliwa jeszcze do wykonania, wierzycielowi przysługują dwa uprawnienia:

- 1) może on żądać spełnienia świadczenia (w myśl zasady realnego wykonania zobowiązania powinien uzyskać świadczenie, do którego dłużnik był zobowiązany) - art. 353 k.c.
- 2) obok niego może się domagać odszkodowania, które nie obejmuje wówczas pierwotnie umówionego świadczenia,

Ponadto na podstawie innych przepisów regulujących niewykonanie zobowiązania lub z przepisów szczególnych może żądać:

- wykonania zastępczego (art. 480 Kodeksu Cywilnego)
- powstrzymanie się ze spełnieniem świadczenia (art. 488 Kodeksu Cywilnego)
- odstąpienie od umowy (art. 491 Kodeksu Cywilnego)
- roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia (art. 494 Kodeksu Cywilnego)
- żądanie usunięcia wady (art. 561 Kodeksu Cywilnego)



Jaki znaczenie ma kara umowna w stosunku do szkody na tle odpowiedzialności kontraktowej?

Kara umowna to ustalone z góry pieniężne świadczenie dłużnika płatne w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania pieniężnego.

Kara umowna co do zasady zastępuje odszkodowanie z art. 471 k.c. (stanowi surogat odszkodowania), ma to miejsce w przypadku, gdy została zastrzeżona w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Warto zauważyć, że

Kara umowna jest należna, chociażby wierzyciel nie poniósł żadnej szkody, bowiem celem kary umownej jest umocnienie pozycji wierzyciela zainteresowanego wykonaniem zobowiązania i ułatwienia wierzycielowi dochodzenia odszkodowania, gdyż nie trzeba udowadniać wystąpienia szkody ani jej wysokości.

Ponadto warto zauważyć, że instytucja kary umownej może być tak ukształtowana, że stanowi ona surogat minimalnego odszkodowania obok którego wierzyciel będzie mógł dochodzić odszkodowania na zasadach ogólnych.

Należy pamiętać, że co do zasady wierzyciel nie może żądać odszkodowania wyższego niż zastrzeżona kara umowna, choćby poniósł wyższą szkodę, przy czym strony mogą zastrzec w umowie inaczej (art. 484 § 1 k.c.).

Warunkiem skutecznego zastrzeżenia kary umownej jest ściśle oznaczenie jej wysokości oraz waluty lub wskazanie sposobu, który pozwoli to uczynić w przyszłości, najpóźniej w momencie jej zapłaty, np. pozostawienie tego do słusznego uznania jednej ze stron, osobie trzeciej lub sądowi polubownemu.

Kara umowna może być wyrażona kwotowo lub ułamkiem wartości świadczenia głównego.



Czy można miarkować karę umowną?

Miarkowanie kary umownej oznacza zmniejszenie przez sąd wysokości należnej wierzycielowi kary umownej. Celem jest ochrona dłużnika ze względu na zasady słuszności.

Do przesłanek, które należy spełnić w przypadku miarkowania kary umownej należą:

- stopień wykonania zobowiązania tzn. sąd bada czy rozstrzygające znaczenie ma ocena stopnia korzyści odniesionej przez wierzyciela wskutek częściowego wykonania zobowiązania, jeżeli jest znaczna - uzasadnia to miarkowanie kary umownej. Należy jednak zauważyć, że nie jest dopuszczalne powołanie się na tę przesłankę, jeżeli karę umowną przewidziano na wypadek zwłoki w wykonaniu całego zobowiązania.

- rażąco wygórowanie kary umownej - kara jest rażąco wygórowana zwłaszcza wtedy, gdy wierzyciel nie poniósł żadnej szkody albo poniósł szkodę nieznaczną wskutek niewykonania umowy.

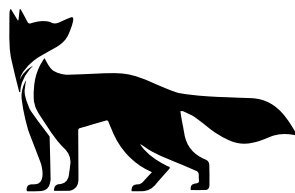
Nie ma możliwości miarkowania wysokości kary umownej, jeżeli dłużnik zapłacił już karę umowną bowiem zobowiązanie to wygasa.



Jakie są konsekwencje przyczynienia się poszkodowane do powstania lub zwiększenia szkody

Zgodnie z art. 362 Kodeksu Cywilnego, jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron.

Powyższe oznacza, że przyczynienie się poszkodowanego do powstania lub zwiększenia szkody ma miejsce wówczas, gdy szkoda jest następstwem nie tylko zdarzenia, z którym prawo wiąże obowiązek odszkodowawczy innego podmiotu, lecz również zachowania się samego poszkodowanego.



— S & P —